

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 20.9.2011
KOM(2011) 568 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNE MU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Oznámenie o politikách EÚ a dobrovoľníctve: uznávanie a podpora cezhraničných
dobrovoľných aktivít v EÚ**

1. ÚVOD

Dobrovoľníctvo vytvára ľudský a sociálny kapitál. Je cestou k integrácii a zamestnanosti a zásadným faktorom zlepšovania sociálnej súdržnosti. Predovšetkým však je zhmotnením základných hodnôt spravodlivosti, solidarity, začlenenia a občianstva, na ktorých je Európa založená. Dobrovoľníci pomáhajú formovať európsku spoločnosť a tí, ktorí pracujú za hranicami svojej vlasti, aktívne pomáhajú budovať Európu občanov¹. Dobrovoľnícka činnosť je úzko spojená s mnohými oblasťami politiky Európskej únie – ako je celoživotné vzdelávanie, rozvoj vidieka a šport – v ktorých dodáva programom Európskej únie cenný rozmer.

Zo všetkých uvedených a ďalších dôvodov bol rok 2011 označený za Európsky rok dobrovoľníckych činností podporujúcich aktívne občianstvo.² Tento európsky rok poskytuje Európskej komisii príležitosť zhodnotiť dobrovoľníctvo v Európskej únii a jeho prínos pre spoločnosť. Zároveň jej umožňuje zaoberať sa otázkou, čo môžu Európska únia a členské štáty urobiť, aby uľahčili a podporili dobrovoľníctvo, a to najmä v cezhraničnom kontexte.

V nadväznosti na toto oznámenie bude Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov do konca roku 2012 predložená správa hodnotiaca výsledky tohto európskeho roka.

1.1. Definícia a dostupné údaje

Každá krajina má odlišné predstavy, definície a tradície, pokiaľ ide o dobrovoľníctvo. Dobrovoľníctvo je vymedzené ako všetky formy dobrovoľných aktivít, či už formálnych alebo neformálnych. Dobrovoľníci konajú z vlastnej slobodnej vôle, na základe vlastnej voľby a motivácie a ich cieľom nie je finančný zisk. Dobrovoľníctvo je prejavom solidarity a spôsobom, akým môžu jednotlivci a združenia rozpoznať ľudské, sociálne alebo environmentálne potreby a problémy a riešiť ich. Táto činnosť sa často vykonáva v prospech neziskovej organizácie alebo občianskej iniciatívy.³

V štúdiu iniciovanej Komisiou sa odhadovalo, že v roku 2010 dobrovoľné aktivity vykonávalo približne 100 miliónov Európanov. Za týmto celkovým počtom sa však skrývajú veľké rozdiely, pokiaľ ide o mieru zapojenia ľudí do dobrovoľníckych činností v jednotlivých krajinách EÚ.⁴

V mnohých členských štátoch EÚ sú v oblasti dobrovoľníctva najaktívnejší dospelí ľudia vo veku 30 až 50 rokov, hoci počet mladších a starších dobrovoľníkov sa v celej EÚ zvyšuje.

Dobrovoľníctvo má priestor v mnohých oblastiach. Najväčší priestor má v športe, po ktorom nasledujú sociálna starostlivosť, dobré životné podmienky a zdravie. Medzi ďalšie oblasti patria oblasť súdnicstva, kultúry, vzdelávania, mládeže, opatrení v oblasti životného prostredia

¹ Správa o občianstve EÚ za rok 2010 – Odstránenie prekážok vykonávania práv občanov EÚ, KOM(2010) 603 v konečnom znení, 27.10.2010.

² Rozhodnutie Rady č. 37/2010/ES z 27. novembra 2009 o Európskom roku dobrovoľníckych činností podporujúcich aktívne občianstvo (2011), Ú. v. EÚ L 17, 22.1.2010, s. 43 – 49.

³ Tamtiež.

⁴ „Dobrovoľníctvo v Európskej únii“ (GHK 2010).

a klímy, ochrany spotrebiteľov, humanitárnej pomoci, politiky rozvoja a rovnakých príležitostí.

Dobrovoľníctvo má tiež veľký vplyv za hranicami jednotlivých krajín. Cezhraničné dobrovoľníctvo má veľký potenciál z hľadiska vzdelávania, zamestnanosti a občianstva. Môže tiež zlepšiť vzájomné porozumenie a prispieť k rozvoju silnejšej európskej identity.

1.2. Výzvy v súvislosti s dobrovoľníctvom

Na základe štúdie uskutočnenej univerzitou Johns Hopkins University⁵ v ôsmich priemyselných krajinách a na základe doterajších skúseností z Európskeho roka 2011 sa stanovili tieto potenciálne prekážky dobrovoľníctva, a to najmä dobrovoľníctva v zahraničí:

- **Nedostatočne jasný právny rámec:** takmer jeden z piatich členských štátov nemá jasný právny rámec a jasné pravidlá, pokiaľ ide o dobrovoľníkov a dobrovoľníctvo.
- **Neexistencia vnútroštátnych stratégií na podporu dobrovoľných aktivít:** je potrebné vypracovať vnútroštátne stratégie dobrovoľníctva, ktoré by pokrývali tieto aspekty: odbornú prípravu, príspevky na dovolenku, sociálne zabezpečenie, nárok na podporu v nezamestnanosti v prípade cezhraničnej dobrovoľníckej činnosti, ubytovanie a náhradu finančných výdavkov.
- **Finančné obmedzenia:** hoci sa dobrovoľníctvo vykonáva bez nároku na odmenu, vznikajú pri ňom náklady. Organizácie založené na dobrovoľnosti často nemajú trvalo udržateľné financovanie a boj o dostupné prostriedky je tvrdý.
- **Nesúlad medzi ponukou a dopytom:** rastúci trend profesionalizácie sektoru dobrovoľníctva spôsobuje určitý nesúlad medzi potrebami dobrovoľníckych organizácií a predstavami nových dobrovoľníkov. Dobrovoľníci sú k dispozícii na krátkodobé projekty, zatiaľ čo organizácie potrebujú, aby sa ľudia zaviazali na dlhšie obdobie.
- **Nedostatočné uznanie:** zručnosti, ktoré človek prostredníctvom dobrovoľníckej činnosti získa, sa nie vždy dostatočne uznávajú alebo oceňujú.
- **Daňové prekážky:** jednotlivé členské štáty zdaňujú príjem dobrovoľníkov, resp. ich finančné príspevky a náhradu výdavkov, ktoré im vznikli počas služby, rôzne. V dôsledku toho sa dobrovoľníci môžu pri pôsobení v zahraničí stretnúť s prekážkami v oblasti daní.
- **Nedostatok údajov:** lepšie porovnateľné údaje o dobrovoľníctve v jednotlivých členských štátoch môžu pomôcť stanoviť najlepšie postupy a zlepšiť tvorbu politik.

Členské štáty dosiahli určitý pokrok v týchto otázkach v roku 2006, keď sa zaviazali spolupracovať pri prekonávaní ťažkostí, ktoré priamo alebo nepriamo bránia mobilite

⁵ „Dobrovoľníctvo v Európskej únii“ (GHK 2010).

občanov EÚ na účely vzdelávania alebo profesionálneho rozvoja vrátane dobrovoľníctva.⁶ Treba však vykonať ešte veľa práce. Mimoriadnu pozornosť je potrebné venovať podpore prostredia pre dobrovoľnícku činnosť poskytujúceho všetkým jednotlivcom rovnaké príležitosti, pokiaľ ide o prístup a účasť.

1.3. Pridaná hodnota dobrovoľníctva

Dobrovoľníctvo prispieva k stratégii rastu Európa 2020⁷, najmä pokiaľ ide o cieľ EÚ dosiahnuť do roku 2020 mieru zamestnanosti vo výške 75 %, keďže pomáha ľuďom získať nové zručnosti a prispôbiť sa zmenám na trhu práce. V spomínanej štúdiu univerzity Johns Hopkins University sa zistilo, že sektor dobrovoľných aktivít môže prispieť k hrubému domácomu produktu až 5 %.⁸ Táto skutočnosť môže mať v období hospodárskych ťažkostí a úsporných opatrení veľký význam. Prostredníctvom dobrovoľníctva rastie aj solidarita – ľudia sa naučia prispôbiť sa zmenám v oblasti technológií, globalizácii a tiež starnutiu obyvateľstva.

Dobrovoľníctvo priamo prispieva k hlavným cieľom politik EÚ, ako sú sociálne začlenenie, zamestnanosť, vzdelávanie, rozvoj zručností a občianstvo. Jeho pozitívne účinky potvrdzujú nové ukazovatele, ktorými sa meria sociálna súdržnosť alebo šťastie, vzájomná prepojenosť, aktívnosť a pohoda dobrovoľníkov.⁹ To platí aj pre dobrovoľníctvo v oblastiach náročných na znalosti, ako sú vzdelávanie a výskum, ako aj v rámci medzinárodnej spolupráce.

Zapojenie Európskej únie do oblasti dobrovoľníctva prináša hmatateľné prínosy. Tie sú najviditeľnejšie v oblasti podpory cezhraničného dobrovoľníctva a mobility dobrovoľníkov v Európskej únii. Všeobecnejšie povedané, Európska únia môže v nasledujúcich rokoch urýchliť vypracovávanie politik v oblasti dobrovoľníctva, ktoré bude v súlade so zásadou subsidiarity prebiehať na úrovni členských štátov v súlade s prioritami jednotlivých členských štátov a celkovými strategickými cieľmi Európskej únie na nasledujúce desaťročie.

V nasledujúcej kapitole sú uvedené spôsoby, akými Komisia v súčasnosti podporuje sektor dobrovoľníctva, a ako zamýšľa riešiť problémy, ktoré vzniknú v budúcnosti.

2. EURÓPSKE POLITIKY A DOBROVOĽNÍCTVO

2.1. Možnosti financovania dobrovoľníctva zo strany EÚ

Európske inštitúcie už dávno uznali význam dobrovoľníckych organizácií, ktorý spočíva v tom, že tieto organizácie umožňujú ľuďom vrátiť niečo svojej komunite a poskytujú im príležitosť zapojiť sa ako občania v širšom európskom kontexte. EÚ ako taká v súčasnosti

⁶ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 týkajúce sa medzinárodnej mobility v rámci Spoločenstva na účely vzdelávania a odbornej prípravy: Európska charta kvality mobility, 2006/961/ES.

⁷ Oznámenie Komisie. Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, KOM(2010) 2020 v konečnom znení, 3.3.2010.

⁸ „[Measuring Civil Society and Volunteering](#)“ (Johns Hopkins University 2007).

⁹ Pozri. S. Hossenfelder, On the problem of measuring happiness (3. februára 2011). K dispozícii na sieti SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1754423>, ktorá uvádza aj výskum Medzinárodnej komisie pre meranie hospodárskej výkonnosti a sociálneho pokroku, ktorú zriadil francúzsky prezident v roku 2008, a nedávny prístup britského úradu pre vnútroštátnu štatistiku (British Office for National Statistics) k meraniu spokojnosti ľudí.

ponúka možnosti financovania pre dobrovoľníkov a dobrovoľné aktivity v rámci týchto programov:

Európska dobrovoľnícka služba (EVS) ponúka v rámci programu „Mládež v akcii“¹⁰ mladým ľuďom vo veku od 18 do 30 rokov príležitosť vykonávať počas obdobia najviac 12 mesiacov dobrovoľnú činnosť v zahraničí. Okrem pomoci miestnym spoločenstvám tak EVS ponúka dobrovoľníkom príležitosť nadobudnúť nové zručnosti, naučiť sa jazyky a spoznávať iné kultúry.

Vďaka Európskej dobrovoľníckej službe dostal Costica, 27-ročný zrakovo postihnutý Rumun, príležitosť stráviť štyri a pol mesiaca ako dobrovoľník v škole pre zrakovo postihnuté deti (IRHOV) v belgickom Liège. Costica viedol počítačové, športové a kultúrne semináre pre deti a vďaka tejto skúsenosti rozvinul svoje personálne, sociálne a profesijné zručnosti. Costica súčasne poskytol významnú podporu hostiteľskej komunite tým, že bol vzorom pre zrakovo postihnuté deti a inšpiráciou pre ich rodičov a zamestnancov školy. V tejto súvislosti predstavuje dobrovoľníctvo v rámci EVS spôsob, ako byť aktívny v spoločnosti a vyjadriť solidaritu s mladými Európanmi a súčasne zvýšiť svoju zamestnateľnosť.

V rámci programu EÚ pod názvom Európa pre občanov¹¹ sa podporuje široká škála aktivít a organizácií propagujúcich európske občianstvo, ako sú napríklad projekty družobných partnerstiev miest. Mimoriadna pozornosť v rámci tohto programu venuje propagácii dobrovoľníctva. Dobrovoľníctvo sa vlastne stalo jednou z priorít programu na rok 2011.

„Charta európskych vidieckych obcí“ (CERC) financovaná z programu Európa pre občanov predstavuje spoluprácu 27 malých vidieckych obcí, po jednej z každého členského štátu EÚ. Aktivity CERC sú zamerané na vytváranie príležitostí na „stretnutia pri kuchynskom stole“, ktoré umožňujú európskym občanom osobne sa stretávať s ľuďmi z iných krajín a súčasne riešiť témy a spolupracovať v oblastiach ako je účasť na miestnej demokracii, úloha mladých ľudí v miestnej demokracii a dobré životné podmienky starších občanov. Tieto aktivity do veľkej miery závisia od podpory dobrovoľníkov, ktorí pomáhajú pri organizovaní podujatí CERC a hľadani ubytovania pre pozvaných hostí v príslušnej hostiteľskej oblasti.

Program celoživotného vzdelávania¹² zahŕňa program *Gruntvig*, ktorý podporuje zapojenie európskych občanov do projektov dobrovoľníctva v inej európskej krajine, než je ich vlastná, a tým im umožňuje učiť sa a vymieňať si svoje poznatky a skúsenosti s ľuďmi zo zahraničia.

Múzeum v Manchestri a Múzeum výtvarného umenia v Budapešti vytvorili v rámci programu Gruntvig projekt pre starších dobrovoľníkov, ktorý sa zameriava na začlenenie ľudí vo veku 50 rokov a viac. Kľúčovým prvkom projektu bol výmenný program, v rámci ktorého sa šesť dobrovoľníkov z oboch múzeí zúčastnilo návštevy v druhom múzeu a malo príležitosť vykonávať dobrovoľnícku činnosť v inej krajine. Týmto projektom sa vytvoril priestor na výmenu osvedčených postupov medzi múzeami pracujúcimi s dobrovoľníkmi v rôznych európskych krajinách.

¹⁰ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1719/2006/ES z 15. novembra 2006, Ú. v. EÚ L 327, 24.11.2006, s. 30 – 44.

¹¹ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1904/2006/ES z 12. decembra 2006, Ú. v. EÚ L 378, 27.12.2006, s. 32 – 40.

¹² Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES z 15. novembra 2006, Ú. v. EÚ L 327, 24.11.2006, s. 45.

Okrem programov, ktoré sa na dobrovoľníkov a dobrovoľné aktivity zameriavajú priamo, EÚ ponúka aj širokú škálu programov financovania, ktoré môžu využiť dobrovoľníci v oblasti distribúcie stravy, sociálneho vylúčenia a diskriminácie, rodovej rovnosti, prevencie užívania drog, pomáhania obetiam trestných činov¹³, verejného zdravia, ochrany spotrebiteľov a opatrení vo sfére životného prostredia a klímy.

Komisia sa zaviazala, že zvýši informovanosť občanov EÚ a zainteresovaných strán o jednotlivých programoch financovania, ktoré sa môžu využiť pre dobrovoľníkov a na dobrovoľné aktivity. Týmto spôsobom sa zabezpečí plné využitie možností financovania pre sektor dobrovoľníctva.

2.2. Spoločenský rozmer dobrovoľníctva

2.2.1. Dobrovoľníctvo ako prejav európskeho občianstva

Dobrovoľníctvo je úzko spojené so všeobecnými politickými cieľmi Komisie – posilňovať občianstvo Únie a postaviť občanov do centra pozornosti pri tvorbe politik EÚ.¹⁴ Dobrovoľníctvo môže dopĺňať nároky a práva občanov a podporovať ich aktívne zapojenie sa do spoločnosti. To platí najmä v prípade cezhraničného dobrovoľníctva, ktoré so sebou prináša možnosti spoznávania iných kultúr a rozvoja európskej identity.

Dobrovoľníctvo je okrem toho prvkom sociálnej inovácie, ktorým sa môže podnietiť tvorivosť ľudí pri hľadaní riešení a lepšom využívaní obmedzených zdrojov.¹⁵

Komisia bude naďalej podporovať sektor dobrovoľníctva prostredníctvom svojich programov financovania a programov politiky súdržnosti EÚ v rôznych oblastiach politik.

Nadviaže na iniciatívy podporujúce cezhraničné dobrovoľníctvo v kontexte Európskeho roka občanov 2013.

2.2.2. Dobrovoľníci držia spoločnosť pohromade

Dobrovoľníctvo posilňuje sociálnu súdržnosť a sociálne začlenenie. Dobrovoľníctvo znamená podeliť sa s ostatnými a pomáhať im, a týmto spôsobom rozvíja solidaritu. Dobrovoľné aktivity zvyšujú toleranciu ľudí voči znevýhodneným skupinám spoločnosti a pomáhajú obmedzovať rasovú neznášanlivosť a predsudky.

Dobrovoľníctvo sa tiež uznáva ako spôsob, akým možno ponúknuť nové príležitosti na vzdelávanie starším občanom a ľuďom so zdravotným postihnutím a súčasne im poskytnúť možnosť pomáhať pri formovaní našej spoločnosti. Dobrovoľné aktivity môžu súčasne prispieť k lepšiemu porozumeniu medzi generáciami vďaka tomu, že mladí a starí pracujú spoločne a vzájomne sa podporujú.

¹³ Pre organizácie na pomoc obetiam pracuje v Európe viac ako 20 000 dobrovoľníkov (Posilnenie práv obetí v EÚ, KOM(2011) 274 v konečnom znení, 18.5.2011, s. 5.

¹⁴ „Politické usmernenia pre budúcu Komisiu (2009 – 2014)“ (2009).

¹⁵ „Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union“ (Posilňovanie úlohy občanov, presadzovanie zmien: sociálna inovácia v Európskej únii) (BEPA 2010). Prostredníctvom 7. rámcového programu pre výskum chce Európska komisia podporiť vytvorenie „sociálnej platformy“ pre inovatívne sociálne služby, ktorá sa bude zaoberať aj úlohou dobrovoľníctva v odvetví služieb.

Na úrovni jednotlivcov môže byť dobrovoľníctvo pre občanov prostriedkom na získavanie sociálnych zručností, zohrávanie užitočnej úlohy v spoločnosti a zapojenie sa, resp. opätovné zapojenie sa do spoločnosti. Na úrovni spoločnosti môže byť nástrojom na posilnenie postavenia ľudí, najmä znevýhodnených skupín spoločnosti.

Rovnako aj dobrovoľníctvo v oblasti životného prostredia zohráva významnú úlohu pri ochrane životného prostredia a jeho zlepšovaní pre súčasné a budúce generácie a zároveň zvyšuje povedomie o otázkach životného prostredia a pravdepodobnosť uplatňovania ekologickejších postupov.¹⁶ Napríklad v Spojenom kráľovstve zapája British Trust for Conservation Volunteers (BTCV) každý rok viac ako 300 000 dobrovoľníkov a na Slovensku predstavuje dobrovoľníctvo v oblasti životného prostredia 13,3 % celkového podielu dobrovoľníckych činností.¹⁷

S cieľom zvýšiť povedomie o odpade v našich moriach a oceánoch a riešiť tento problém medzinárodná nadácia Surfrider Foundation každý rok organizuje podujatie „Ocean Initiatives: the largest eco-citizens' rally in Europe“, do ktorého sa zapája 40 000 dobrovoľníkov, ktorí na viac ako 1 000 miestach čistia pláže, jazerá, rieky a dno oceánov v Európe a inde vo svete.¹⁸

Komisia prípadne predloží návrhy, ktoré sa budú osobitne zameriavať na dobrovoľnícku činnosť v rámci stratégie zamestnanosti EÚ, boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu a v kontexte jej iniciatívy „nové zručnosti pre nové pracovné miesta“.

2.2.3. Vzdelávanie a dobrovoľníctvo

Dobrovoľné aktivity môžu mať buď podobu štruktúrovaných vzdelávacích aktivít (tzv. neformálne vzdelávanie), na ktorých sa dobrovoľník zúčastňuje úmyselne, alebo neúmyselného a neštruktúrovaného vzdelávania (tzv. informálne vzdelávanie). V oboch prípadoch dobrovoľníci väčšinou nezískajú žiadne osvedčenie o vzdelávaní. Prioritou opatrení EÚ v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy je preto uznanie dobrovoľníctva ako formy vzdelávania. Európske stredisko pre rozvoj odborného vzdelávania (Cedefop) na základe spoločných zásad, ktoré v roku 2004 prijala Rada¹⁹, vydalo európske usmernenia o potvrdzovaní neformálneho a informálneho vzdelávania, ktoré poskytujú nástroj na vytvorenie certifikačných postupov zohľadňujúci tiež sektor dobrovoľných aktivít.

Mobilita na účely vzdelávania predstavuje spôsob, akým občania využívajú svoje právo na slobodu pohybu v rámci EÚ. Príkladom takejto vzdelávacej mobility je cezhraničné dobrovoľníctvo.

Komisia pracuje na návrhu odporúčania Rady o potvrdzovaní neformálneho a informálneho vzdelávania, ktoré zahŕňa rozmer dobrovoľníctva.

¹⁶ Volunteering and environment (Dobrovoľníctvo a životné prostredie):

http://community.cev.be/download/130/434/Fact_sheet_DG_ENV_environment.pdf

¹⁷ CSVnet – National Coordination Body of Voluntary Support Centres, 2009. „Brief compendium of the research: Volunteering across Europe. Organisations, promotion, participation“, s. 17.

¹⁸ Tlačové informácie k tejto iniciatíve v roku 2011: http://www.surfrider.eu/fileadmin/documents/io11/dp/20110228_DP-IO2011_EN.pdf

¹⁹ Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, o spoločných európskych zásadách na identifikáciu a uznávanie neformálneho a informálneho vzdelávania (máj 2004).

Pracovné skúsenosti a zručnosti získané prostredníctvom dobrovoľníctva možno v praxi uvádzať v dokumentoch Europass²⁰ a v budúcnosti budú zahrnuté do „európskeho pasu zručností“.

2.2.4. *Mládež a dobrovoľníctvo*

Prostredníctvom dobrovoľníctva možno podporovať aktívne zapojenie mladých ľudí do spoločnosti. Ak sú mladí ľudia dobre informovaní o dobrovoľníctve a získajú pri dobrovoľníckej činnosti pozitívne skúsenosti, budú takéto činnosti počas svojho života pravdepodobne ďalej vykonávať a inšpirovať ďalších mladých ľudí k tomu, aby ich v tom nasledovali.

Komisia zvolila dobrovoľné aktivity mládeže za jednu z priorít procesu spolupráce v oblasti politiky mládeže, ktorý sa začal v roku 2001, ako aj následnej otvorenej metódy koordinácie v oblasti mládeže. V rámci novej stratégie EÚ pre mládež bolo dobrovoľníctvo uznané za jednu z kľúčových oblastí politiky týkajúcich sa mladých ľudí v Európe.²¹

Cieľom odporúčania Rady o mobilite mladých dobrovoľníkov je podporiť spoluprácu medzi organizátormi dobrovoľných aktivít v členských štátoch EÚ. Rada v ňom vyzýva organizácie občianskej spoločnosti a orgány verejnej moci, aby rozvíjali dobrovoľné aktivity a sprístupnili ich pre mladých ľudí z iných krajín EÚ.²²

Dobrovoľníctvo mládeže prispieva k iniciatíve „Mládež v pohybe“²³, ktorá je jednou z hlavných iniciatív v rámci stratégie Európa 2020, ktorá stavia mladých ľudí do centra vízie EÚ týkajúcej sa hospodárstva založeného na poznatkoch, inováciách, vysokej úrovni vzdelania a zručností, začleňujúcich trhoch práce a aktívnom zapojení do spoločnosti.

Členské štáty podajú v roku 2012 Komisii správu o vykonávaní stratégie EÚ pre mládež a odporúčania o mobilite mladých dobrovoľníkov v EÚ. Na tomto základe Komisia predloží návrhy na ďalší rozvoj.

2.2.5. *Šport a dobrovoľníctvo*

V článku 165 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa EÚ vyzýva, aby pri podpore európskeho športu zohľadňovala štruktúry založené na dobrovoľnosti.

V roku 2002 členské štáty v „Aarhuskej deklarácii o dobrovoľnej práci v oblasti športu“ uznali významný príspevok dobrovoľných aktivít k športu a ich ekonomickú hodnotu. Dobrovoľníctvo bolo tiež jednou z hlavných tém bielej knihy o športe z roku 2007, v ktorej Komisia dospela k záveru, že dobrovoľné aktivity v oblasti športu posilňujú sociálnu súdržnosť a sociálne začlenenie, podporujú miestnu demokraciu a občianstvo a poskytujú

²⁰ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 2241/2004/ES o jednotnom rámci Spoločenstva pre transparentnosť kvalifikácií a schopností (Europass), Ú. v. EÚ L 390, 31.12.2004, s. 6 – 20.

²¹ Stratégia EÚ pre mládež – investovanie a posilnenie postavenia mládeže – Obnovená otvorená metóda koordinácie s cieľom riešiť výzvy a príležitosti týkajúce sa mládeže, KOM(2009) 200 v konečnom znení, 27.4.2009.

²² Odporúčanie Rady o mobilite mladých dobrovoľníkov v Európskej únii, 2008/C 319/03 z 13.12.2008.

²³ Mládež v pohybe – iniciatíva zameraná na aktivizovanie potenciálu mladých ľudí smerom k inteligentnému, udržateľnému a začleňujúcemu rastu v Európskej únii, KOM(2010) 477 v konečnom znení, 15.9.2010.

príležitosti na neformálne vzdelávanie.²⁴ V máji 2011 Rada vo svojom uznesení o pracovnom pláne EÚ pre šport stanovila dobrovoľníctvo v oblasti športu ako jednu z prioritných tém pre spoluprácu na úrovni EÚ.

Odvetvie športu je schopné aktivizovať viac dobrovoľníkov ako akékoľvek iné odvetvie. Vo väčšine členských štátov by športové hnutie bez dobrovoľníctva neexistovalo. Rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi sú však veľmi veľké, pričom úroveň dobrovoľníctva v oblasti športu je v niektorých štátoch veľmi nízka.²⁵ Členské štáty s vysokým podielom dobrovoľníctva v športe majú zvyčajne silnú kultúru dobrovoľníctva a príslušné štruktúry, ale aj podporu zo strany orgánov verejnej moci.²⁶

V rámci prípravnej akcie v oblasti športu na rok 2010 Komisia financuje štyri pilotné projekty v oblasti dobrovoľníctva a športu.

2.2.6. *Dobrovoľníctvo zamestnancov ako prejav spoločenskej zodpovednosti podnikov*

Súkromný aj verejný sektor môžu zohrávať významnú úlohu pri podpore dobrovoľných aktivít ako prejavu svojej spoločenskej zodpovednosti. Investovaním do dobrovoľníckej činnosti svojich zamestnancov konajú „dobro“ v rámci miestneho spoločenstva, ale súčasne zlepšujú svoju reputáciu a imidž, pomáhajú vyvíjať tímového ducha, zlepšujú spokojnosť v práci a zvyšujú produktivitu, pričom zároveň umožňujú zamestnancom alebo úradníkom získať nové zručnosti.

V roku 2011 Komisia uviedla do života iniciatívy, ktorých cieľom je podpora dobrovoľníctva medzi jej zamestnancami. Zamestnanci môžu využiť intranetové zdroje zahŕňajúce informácie o možnostiach vykonávania dobrovoľníckych činností, osvedčených postupoch a praktické príručky pre zamestnancov, ktorí by chceli takúto činnosť vykonávať.²⁷

2.2.7. *Vzťahy EÚ s tretími krajinami a dobrovoľníctvo*

2.2.7.1. Podpora mobility dobrovoľníkov z tretích krajín v rámci EÚ

Je potrebné uznať tiež vzájomný prínos, ktorý plynie z migrácie dobrovoľníkov z tretích krajín do EÚ. Smernicou Rady 2004/114/ES²⁸ sa v tejto súvislosti vytvára referenčný rámec pre spoločné minimálne podmienky vstupu a pobytu dobrovoľníkov z tretích krajín, ktorý nezávisí od situácie na trhu práce v hostiteľskej krajine. Vykonávanie týchto ustanovení nie je pre členské štáty povinné.

²⁴ Biela kniha o športe, KOM(2007) 391 v konečnom znení, 11.7.2007.

²⁵ „Dobrovoľníctvo v Európskej únii“ (GHK 2010), s. 216.

²⁶ „Dobrovoľníctvo v Európskej únii“ (GHK 2010), s. 214 – 215, ktoré sa týka aj príjmu športových organizácií.

²⁷ Pozri <http://myintracomm.ec.europa.eu/serv/en/Volunteering/>. Je tiež potrebné spomenúť, že zamestnanci Komisie organizujú a riadia charitatívne iniciatívy, ako je Schuman Trophy, kampaň „Škatuľa od topánok pre bezdomovcov“, skupina na podporu chorých na rakovinu, delegácia EÚ v rámci hnutia ATD Quart Monde alebo nedávno vytvorené združenie GIVE EUR-HOPE.

²⁸ Smernica Rady 2004/114/ES z 13. decembra 2004 o podmienkach prijatia štátnych príslušníkov tretích krajín na účely štúdií, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby, Ú. v. EÚ L 375, 23.12.2004, s. 12.

V roku 2011 Komisia zverejní správu o uplatňovaní smernice Rady 2004/114/ES a v prípade potreby môže uvažovať o navrhnutí zmien a doplnení.

2.2.7.2. Humanitárna pomoc a dobrovoľníctvo

Podľa Európanov zohrávajú dobrovoľníci najdôležitejšiu úlohu v oblasti solidarity a humanitárnej pomoci a Európska komisia je odhodlaná brať názor európskych občanov vážne: na základe článku 214 Zmluvy o fungovaní Európskej únie Komisia pripravuje vytvorenie Európskeho dobrovoľníckeho zboru pre humanitárnu pomoc, ktorý bude slúžiť ako rámec pre spoluprácu európskych dobrovoľníkov pri operáciách humanitárnej pomoci Európskej únie.²⁹

Tento nový zbor poskytne dobrovoľníkom z rôznych členských štátov príležitosť spolupracovať na spoločnom projekte humanitárnej pomoci EÚ a otvorene tak prejavíť solidaritu s ľuďmi v núdzi. Očakáva sa tiež, že pomôže vytvoriť nové príležitosti pre zapojenie európskych občanov, najmä z radov mládeže. Cieľom zapojenia európskych dobrovoľníkov je tiež posilnenie miestnych kapacít, čo je oblasť, kde môže dobrovoľníctvo priniesť skutočnú zmenu. Podpora dobrovoľníkov pri aktivitách spojených s pripravenosťou na katastrofy a obnovou po nich prispeje predovšetkým k položeniu základov pre procesy trvalo udržateľného rozvoja spojené s operáciami v oblasti humanitárnej pomoci prebiehajúcimi pred krízou a po nej.

V roku 2011 Komisia financuje pilotné projekty zamerané na výber, odbornú prípravu a nasadenie prvých dobrovoľníkov v rámci Európskeho dobrovoľníckeho zboru pre humanitárnu pomoc. Výsledky tejto pilotnej fázy a výstupy z preskúmaní a konzultácií a posúdenia vplyvu vychádzajúce z dlhoročných skúseností vnútroštátnych a medzinárodných organizácií umožnia Komisii prijať v roku 2012 návrh nariadenia, ktorým sa zriadi Európsky dobrovoľnícky zbor pre humanitárnu pomoc.

2.2.7.3. Politiky rozvoja a dobrovoľníctvo

Dobrovoľníci môžu zohrávať významnú úlohu pri rozvojovej spolupráci, buď ako jednotlivci alebo v rámci aktivít vyvíjaných organizáciami občianskej spoločnosti. Dobrovoľná práca vo všeobecnosti zvyšuje účinnosť snáh týchto organizácií a potvrdzuje ich neziskový charakter.

Komisia nepodporuje jednotlivých dobrovoľníkov priamo, ale robí tak nepriamo prostredníctvom právnych a finančných nástrojov EÚ na podporu projektov v prospech organizácií občianskej spoločnosti. Tieto skupiny čoraz viac prispievajú k navrhovaniu politik rozvoja v rozvojovom svete, najmä tým, že preberajú väčšiu zodpovednosť za znižovanie chudoby. Hoci sa Komisia pri uskutočňovaní celkovej politiky rozvoja EÚ do značnej miery spolieha na organizácie občianskej spoločnosti, v konečnom dôsledku závisí od samotných organizácií, či sa rozhodnú využívať skôr služby dobrovoľníkov alebo platených profesionálov, či už v Európe alebo vo svete.

²⁹ Vyjadrenie solidarity občanov EÚ prostredníctvom dobrovoľníckej práce: prvé úvahy o Európskom dobrovoľníckom zbore pre humanitárnu pomoc, KOM(2010) 683 v konečnom znení, 23.11.2010.

3. ZÁVERY: ĎALŠÍ POSTUP

Dobrovoľníctvo je súčasťou našej sociálnej štruktúry. Podporuje základné hodnoty začleňovania a občianstva. Preto Európska komisia počas Európskeho roka dobrovoľníctva 2011 zdôrazňuje význam dobrovoľníctva. Komisia spolupracuje so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami, aby zabezpečila, že odkaz tohto európskeho roka bude zmysluplný a trvalý.

Počas tohto európskeho roka sa doplnia a ďalej rozvinú tieto závery:

- Dobrovoľníctvo zásadným spôsobom vytvára ľudský a sociálny kapitál, je cestou k integrácii a zamestnanosti a kľúčovým faktorom zlepšenia sociálnej súdržnosti. Je dobre viditeľným prejavom európskeho občianstva, keďže dobrovoľníci prispievajú k formovaniu spoločnosti a pomáhajú ľuďom v núdzi.
- Jeho potenciál možno ďalej rozvíjať v rámci stratégie Európa 2020 pre rast. Dobrovoľníci sú významným zdrojom v rámci nášho hospodárstva a spoločnosti, ale nesmú sa považovať za alternatívu bežnej pracovnej sily.
- Prostredníctvom podpory cezhraničného dobrovoľníctva v spolupráci s členskými štátmi a prostredníctvom programov financovania EÚ prispieva k mobilite svojich občanov a spoznávaniu iných kultúr z ich strany a posilňuje ich európsku identitu.

Politické odporúčania pre členské štáty

Komisia v súlade so zásadou subsidiarity nemá v úmysle podporovať jeden jediný model dobrovoľníctva ani harmonizovať kultúru dobrovoľníctva na miestnej a regionálnej úrovni. Komisia však odporúča, aby členské štáty lepšie využili potenciál dobrovoľníctva týmito spôsobmi:

- V krajinách, kde chýba rámec pre dobrovoľníctvo a kde je slabo rozvinutá tradícia alebo kultúra dobrovoľníctva, by vytvorenie právneho rámca mohlo poskytnúť stimuly k podpore rozvoja dobrovoľníctva.
- Mal by sa podporovať výskum v oblasti dobrovoľníctva a zber údajov o ňom na národnej úrovni. V tejto súvislosti sa odporúča využívať Príručku Medzinárodnej organizácie práce (ILO) o meraní dobrovoľníckej práce a Príručku OSN o neziskových organizáciách.
- Zásadným motivačným faktorom pre dobrovoľníkov, ktorý vytvára prepojenie medzi dobrovoľníctvom a vzdelávaním, je uznanie spôsobilostí a zručností získaných prostredníctvom dobrovoľníctva ako neformálneho vzdelávania.
- Členské štáty by mali odstrániť zostávajúce prekážky, ktoré priamo alebo nepriamo bránia dobrovoľníctvu všeobecne a cezhraničnému dobrovoľníctvu osobitne.

- Komisia vyzýva členské štáty, aby otvorili svoje vnútroštátne programy dobrovoľníctva pre cezhraničné dobrovoľníctvo, a tak prispeli k rozvoju dobrovoľníctva v Európskej únii.

Konkrétne opatrenia na uznanie dobrovoľníctva a jeho podporu na úrovni EÚ:

EÚ je odhodlaná zabezpečiť dlhodobé nadväzné opatrenia na Európsky rok dobrovoľníctva 2011 a pokračovať v dialógu s príslušnými zainteresovanými stranami v jednotlivých oblastiach politiky týkajúcich sa dobrovoľníctva.

- Komisia navrhne vytvorenie Európskeho dobrovoľníckeho zboru pre humanitárnu pomoc v roku 2012.
- Programy financovania EÚ v rôznych oblastiach politiky sa budú naďalej zameriavať na dobrovoľníkov a podporovať cezhraničné dobrovoľníctvo.
- Komisia uľahčí občanom EÚ a zainteresovaným stranám získať prehľad o jednotlivých programoch financovania, ktoré sa môžu využiť pre dobrovoľníkov a na dobrovoľné aktivity.
- Komisia je pripravená ďalej skúmať možnosti posilnenia väzby medzi dobrovoľníctvom a zdravím/dobrymi životnými podmienkami, najmä s ohľadom na starnúcu spoločnosť.
- Na základe správ členských štátov o vykonávaní odporúčania o mobilite mladých dobrovoľníkov predložených v roku 2012 Komisia predloží návrhy na ďalší rozvoj.
- Komisia môže predložiť návrhy, ktoré sa osobitne zameriavajú na dobrovoľníctvo v rámci stratégie zamestnanosti EÚ, boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu a v kontexte jej iniciatívy „nové zručnosti pre nové pracovné miesta“.
- Komisia pripravuje návrh odporúčania Rady o potvrdzovaní neformálneho a informálneho vzdelávania vrátane uznávania spôsobilostí získaných prostredníctvom dobrovoľníctva.
- Na základe „európskeho pasu zručností“ budú mať jednotlivci možnosť viesť záznamy o zručnostiach a spôsobilostiach, ktoré získajú prostredníctvom dobrovoľníctva.
- Komisia do nadchádzajúceho Európskeho roka občanov (2013) vhodným spôsobom začlení aj rozmer dobrovoľníctva, pričom bude podporovať najmä cezhraničné dobrovoľníctvo.